

* * *

G. I. BRATIANU, Professeur à l'Université de Jassy : *Etudes byzantines d'histoire économique et sociale.* (Edition Paul Geuthner, Paris 1938, 924 sahife.)

244

Bratianu'nun, Bizans iktisadî ve içtimaî tarihi hakkındaki tetkikler serisinin IV. sayısı olarak neşrettiği eser iki cihetten ehemmiyeti haizdir. Evvelâ, henüz kâfi derecede tetkik edilmemiş olan muhacereti akvam zamanındaki iktisadî ve içtimaî münasebetler bu eser sayesinde az çok aydınlanmıştır. Saniyen bu eser o devrin gerileyen iktisadî seyirindeki müşkillerle, hali hazırım daha büyük mikyasta olmakla beraber, aslında aynı sebeplere irca edilebilen birçok iktisadî meseleleri arasında bir benzerlik ve müvazilik bulunduğunu göstermesi itibarile ehemmiyetlidir.

Bundan başka Roma imparatorluğunun Şarkî ve Garbî Roma imparatorlukları halinde ikiye taksimini ve binnetice Avrupanın bu güne kadar devam eden iki parçaya ayrılmasını bilhassa iktisadî sebeplere irca etmek büyük tarihî bir ehemmiyeti haizdir. Bratianu bu hususta Pirenne ve Rostovtzeff'in, fakat bilhassa Dopsch ve Patzelt'in işaret ettikleri yollardan yürümüştür. Keza garbî Avrupa, tarihî tekâmülünde tamamen başka yollardan gittiği halde, şarkî Avrupada İslâm kültürünün yayılmış olması da aynı sebeplerle izah edilmek icabeder. Bu eserde iktisatçıları bilhassa alâkadar eden cihet, Bratianu'ya göre, eski devrin yıkılışında altının ve altın muhaceretinin oynamış olduğu roldür. Ayrıca Bratianu'nun, derebeylik mülkiyeti ve Bizans devletçiliği hakkındaki tetkikleri, Türk iktisadî ve içtimaî tarihi bakımından pek mühim esasları ihtiva etmektedir. Yunan ve Roma kolonizasyonu yalnız şehirlere inhisar ederek, gerilerdeki ziraat bölgesine dokunmadığından buraları, imparatorluğun parçalanmasını istihdaf eden birer faaliyet kaynağı olmuşlardı.

Bratianu'nun mutalâa ettiği tarihî devrin vasfı mümeyyizi iktisadî sükûn ve gerilemelerdir; ve bu gerileme kendisini « tekrar ziraatleşme » şeklinde göstermiştir. Bu ana vasfın yanında Bizans devletçiliği ve inhisarcılığı göze çarpmaktadır. Bratianu bu devirle hali hazır arasında bir çok benzerliklerin mevcudiyetine işaret ediyor: iktisadî şeraitin sia itibarile daha büyümüş olmasına ve hali hazırım hususiyetlerine rağmen iki devirde de iktisadî bünyenin şekli.

ve muharrik kuvvetleri aynıdır. Augustus'dan Justinian'a kadar geçen devirde borçların tenzimine ait kısım, para nazariyesine temas ediyor. İktisatçılar için, Bratianu'nun kitabının bilhassa bu bahsi kadar istifadeli tarihî bir eser pek enderdir. Keza altının inkısamı ve Garbî Roma imparatorluğunun, umumiyetle ziraî iktisat bölgelerinde görülen gümüş paraya geçişi hakkında serdedilen mutalâalar büyük bir dikkatle okunmağa değer.

Bratianu'nun eseri, tarihi araştırmalardan elde edilen neticelerle nazari görüş ve mutalâaların mezcedilmesi bakımından fevkalâde bir kıymet ifade etmektedir.

Çeviren:

Dr. REŞAD NALBANDOĞLU Prof. Dr. J. DOBRETSBERGER

YENİ ÇIKAN KİTAPLAR [*]

NEUMARK : **Umumî İktisat Teorisi**. I. cilt. 343 s. — İstanbul 1939. Fiyatı 180 Kş.

ERNST E. HIRSCH : **Ticaret Hukuku Dersleri**. Cilt 1 : Genel prensipler. — Ticarî işletme. 232 s. — İstanbul 1939. fiyatı 124 Kş. Cilt 3 : Kıymetli evrak. 192 s. — İstanbul 1939. fiyatı 112 Kş.

A. RÜSTOW : **İktisadî Coğrafya**. Cilt 1. 203 s. — İstanbul 1939. fiyatı 108 Kş.

AFİF TEKTAŞ : **Altın Kaydı (Clause-or) ve Mahkeme İcrahatları**. 112 s. — İstanbul 1939. fiyatı 125 Kş.

R. VON MİSES : **Probability, Statistics and Truth**. 323 s. — London (W. Hodge and C°) . fiyatı 12/6 d.

A. A. TSCHUPROW : **Principles of the Mathematical Theory of Correlation**. 194 s.—London (W. Hodge C°) 1939. fiyatı 12/6 d.

G. MYRDAL : **Monetary Equilibrium**. 214 s. — London (W. Hodge and C°) 1939. fiyatı 12/6 d.

H. LAUFENBURGER : **L'Intervention de l'Etat en matière économique**. (L'Economie Politique Contemporaine, éd. NOGARO, vol. IV.) 371 s. — Paris (Libraire générale de droit et de jurisprudence) 1939. fiyatı 70 ffs.

R. GONNARD (terc. REFİİ - ŞÜKRÜ SUVLA) : **Muhtasar Para Ekonomisi**. 206 s. — İstanbul (Üniversite Kitap Evi) 1939. Fiyatı 150 Kş.

[*] Gelecek nushalarımızda bu kitapların ayrıca tablilleri de yapılacaktır.

